

NARODOWY
BANK POLSKI

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

IV kwartał 2022 r.

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

IV kwartał 2022 r.

Podsumowanie wyników ankiety

Pogorszenie się perspektyw makroekonomicznych i wzrost stóp procentowych istotnie ograniczyły aktywność na rynku kredytowym w III kwartale 2022 r. Banki zaostrzyły kryteria udzielania wszystkich rodzajów kredytów i zanotowały spadek popytu w większości segmentów rynku kredytowego, z wyjątkiem kredytów krótkoterminowych dla dużych przedsiębiorstw.

Na IV kwartał 2022 r. banki zapowiadają dalsze zaostrzenie polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz oczekują, z wyjątkiem krótkoterminowych kredytów dla przedsiębiorstw, dalszego spadku popytu, który w przypadku długoterminowych kredytów dla przedsiębiorstw ma być znaczny.

Kredyty dla przedsiębiorstw

Polityka kredytowa: zaostrzenie kryteriów udzielania wszystkich rodzajów kredytów dla przedsiębiorstw uzasadniane pogorszeniem się prognoz sytuacji gospodarczej; brak istotnych zmian warunków kredytowania, z wyjątkiem obniżenia maksymalnej kwoty kredytu.

Popyt na kredyt: spadek popytu na kredyty, z wyjątkiem kredytów krótkoterminowych dla dużych przedsiębiorstw, uzasadniany spadkiem zapotrzebowania na finansowanie inwestycji; pozytywny wpływ na popyt miał natomiast wzrost zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego.

Oczekiwania na IV kwartał 2022 r.: dalsze zaostrzenie polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw, częściej w przypadku dużych podmiotów; istotny spadek popytu na kredyty długoterminowe i niewielki wzrost na kredyty krótkoterminowe.

Kredyty mieszkaniowe

Polityka kredytowa: po rocznym okresie zaostrzania brak istotnych zmian kryteriów; nieznaczne złagodzenie warunków udzielania kredytów pod wpływem spadku popytu i wzrostu konkurencji ze strony innych banków.

Popyt na kredyt: ponowny silny spadek popytu w wyniku m.in. pogorszenia się sytuacji gospodarstw domowych, prognoz sytuacji na rynku mieszkaniowym oraz zmian w wydatkach konsumpcyjnych.

Oczekiwania na IV kwartał 2022 r.: nieznaczne zaostrzenie polityki kredytowej przy spadku popytu w skali nieco mniejszej niż w poprzednich kwartałach 2022 r.

Kredyty konsumpcyjne

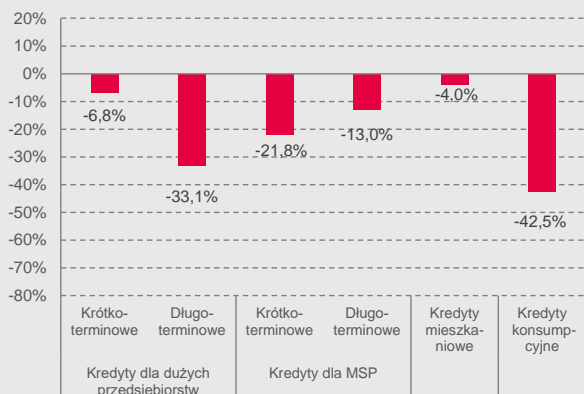
Polityka kredytowa: zaostrzenie kryteriów polityki kredytowej motywowane m.in. pogorszeniem się sytuacji gospodarstw domowych i wzrostem stóp procentowych; zaostrzenie większości warunków kredytowania, w tym podniesienie marży kredytowej i marży na kredyty obciążone podwyższonym ryzykiem, przy jednoczesnym obniżeniu pozaodsetkowych kosztów kredytu.

Popyt na kredyt: po krótkotrwałym wzroście ponowny spadek popytu na skutek pogorszenia się sytuacji gospodarstw domowych, zaostrzenia kryteriów i warunków udzielania kredytów oraz spadku zapotrzebowania na finansowanie dóbr trwałego użytku.

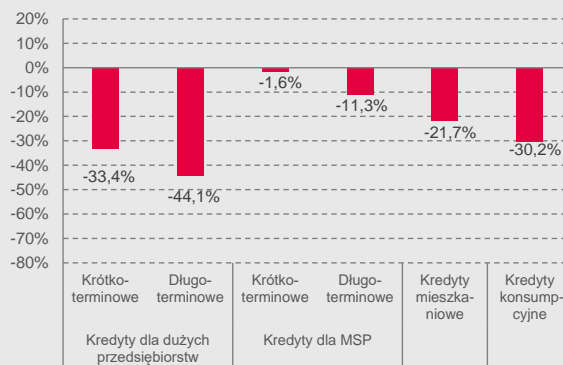
Oczekiwania na IV kwartał 2022 r.: kontynuacja zaostrzania polityki kredytowej i dalszy spadek popytu.

Kryteria polityki kredytowej

Kryteria polityki kredytowej w III kw. 2022 r.
(złagodzenie na zielono / zaostrożenie na czerwono)

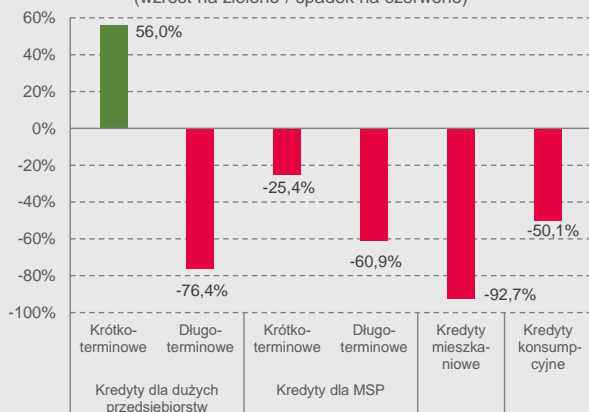

Kryteria polityki kredytowej - przewidywania na IV kw. 2022 r.
(złagodzenie na zielono / zaostrożenie na czerwono)

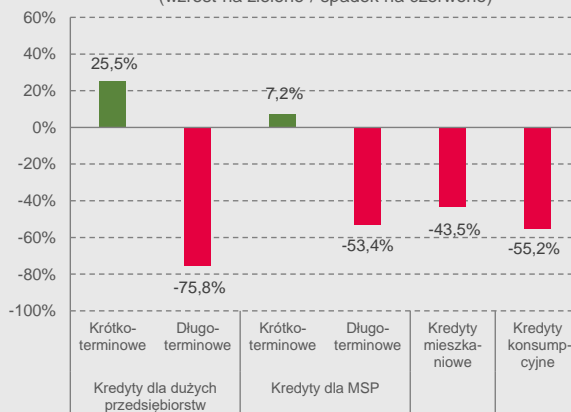

Popyt na kredyty

Popyt na kredyty w III kw. 2022 r.
(wzrost na zielono / spadek na czerwono)

Popyt na kredyty - oczekiwania w IV kw. 2022 r.
(wzrost na zielono / spadek na czerwono)

Wstęp

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na początku października 2022 r. wśród 23 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi około 89%.

Wyniki ankiety prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków na wszystkie pytania są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi, a następnie procentu netto, czyli różnicy między odpowiedziami obrazującymi przeciwne tendencje. Dodatkowo publikowana jest alternatywna miara odpowiedzi banków w postaci „wskaźnika rozproszenia”, definiowanego jako procent netto ważony zgodnie z intensywnością odpowiedzi, tj. wagą „100%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „znacznie/znaczny” i wagą „50%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „nieznacznie/nieznaczny”.

Zgodnie z przyjętą metodyką słowa określające ilość (większość, połowa, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w III kwartale 2022 r., jak również przewidywania banków na IV kwartał 2022 r.

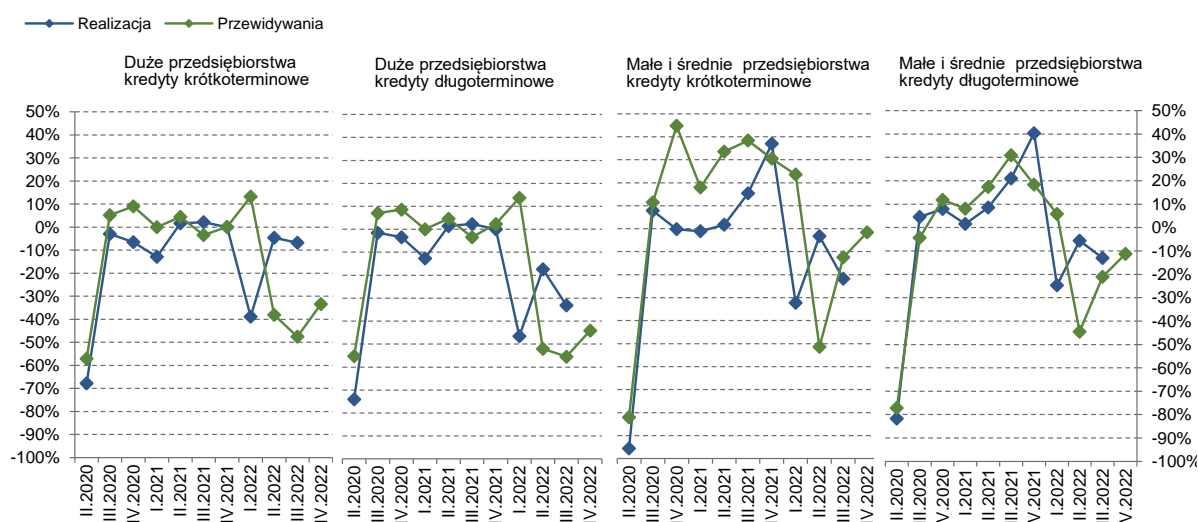
Wartości miar procenta netto i wskaźnika rozproszenia dotyczących poszczególnych pytań zamieszczone są na stronie internetowej NBP w osobnych plikach możliwych do pobrania.

Kredyty dla przedsiębiorstw

W III kwartale 2022 r. banki zastrzyły kryteria udzielania wszystkich rodzajów kredytów dla przedsiębiorstw (procent netto odpowiednio: duże przedsiębiorstwa: -7% i -33% oraz MSP: -22% i -13%, zob. wykres 1).

Większość warunków udzielania kredytów dla przedsiębiorstw nie została zmieniona. Część banków obniżyła maksymalną kwotę kredytowania i podniosła wymagania co do zabezpieczenia wierzytelności (procent netto odpowiednio: -25% i -19%, zob. wykres 2).

Wykres 1. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

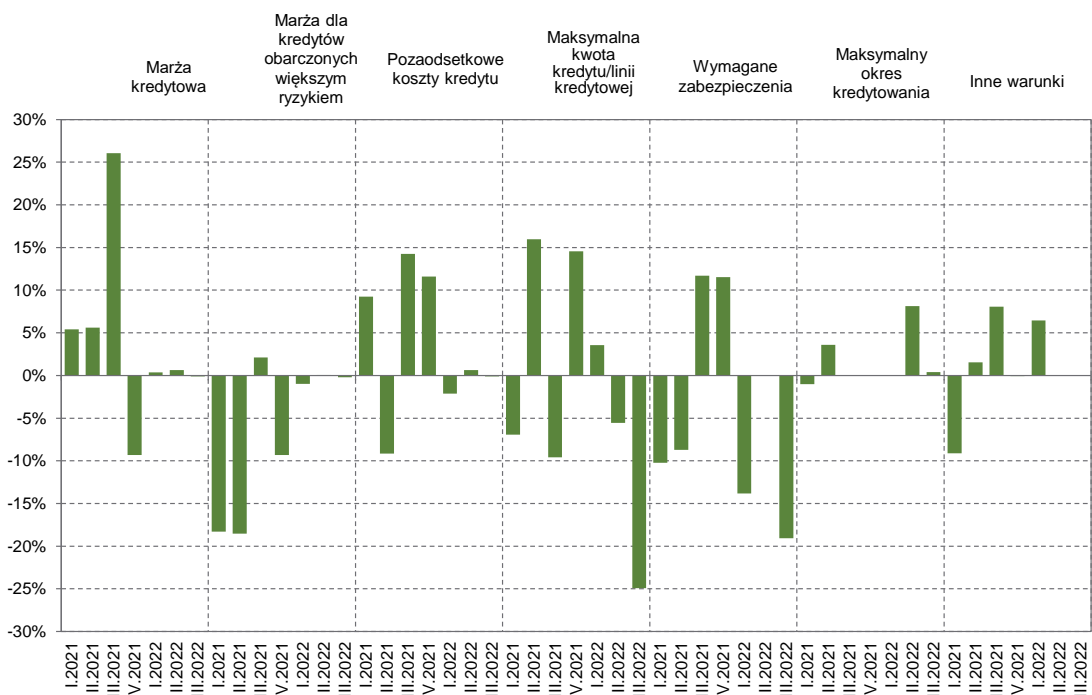
Wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają *procent netto*. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

Ankietowane banki uzasadniały zaostrenie polityki kredytowej w III kwartale 2022 r. przede wszystkim pogorszeniem się prognoz sytuacji gospodarczej kraju (procent netto: -33%, zob. wykres 3), a także wzrostem stóp procentowanych (-17%) i ryzyka branży¹ (-17%). Do nieobjętych ankietą czynników mających wpływ na złagodzenie polityki kredytowej pojedyncze banki zaliczyły m.in.: poprawę efektywności procesu udzielania kredytów (3%).

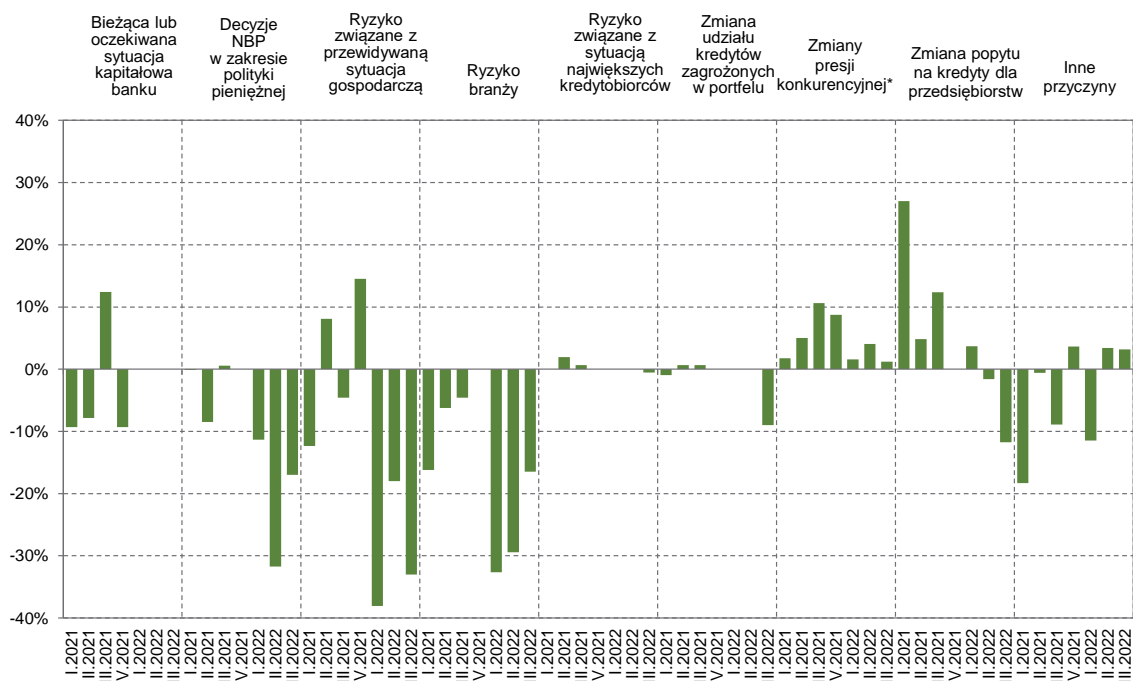
¹ Banki wskazały na wzrost ryzyka w następujących branżach: budownictwo i deweloperzy mieszkaniowi, przetwórstwo i produkcja żywności, handel detaliczny.

Wykres 2. Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

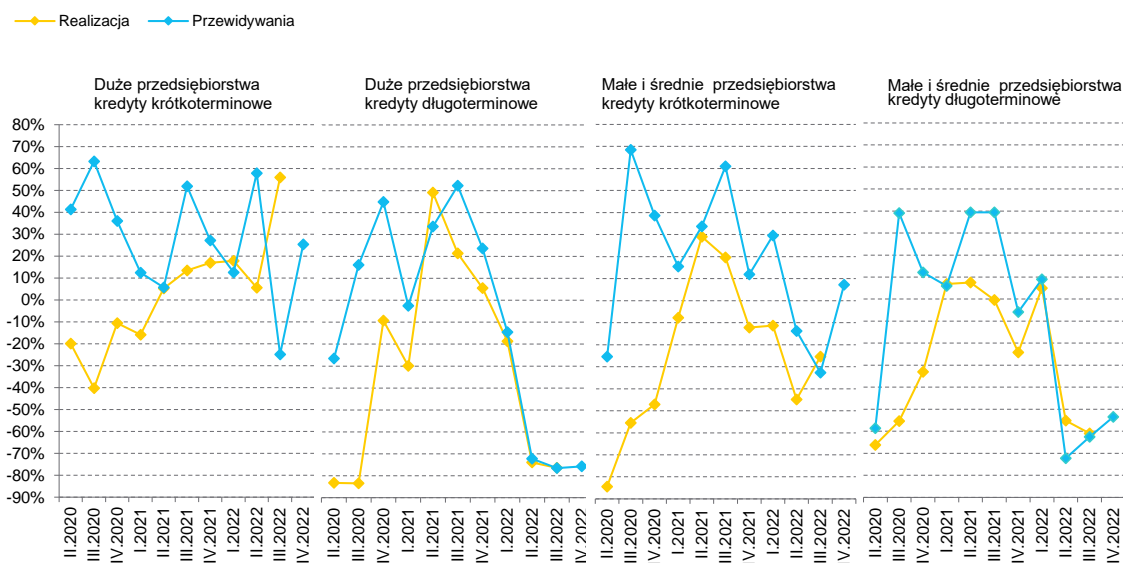
Wykres 3. Przyczyny zmian polityki kredytowej

* Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

W III kwartale 2022 r. banki zauważyły spadek popytu w większości segmentów kredytu dla przedsiębiorstw. Zarówno duże przedsiębiorstwa jak i MSP najbardziej ograniczyły zapotrzebowanie na kredyty długoterminowe (odpowiednio: -76% i -61%, zob. wykres 4). Zmiany popytu na kredyty krótkoterminowe były różnokierunkowe – duże przedsiębiorstwa zanotowały jego wzrost (56%) a MSP spadek (procent netto: -25%).

Wykres 4. Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

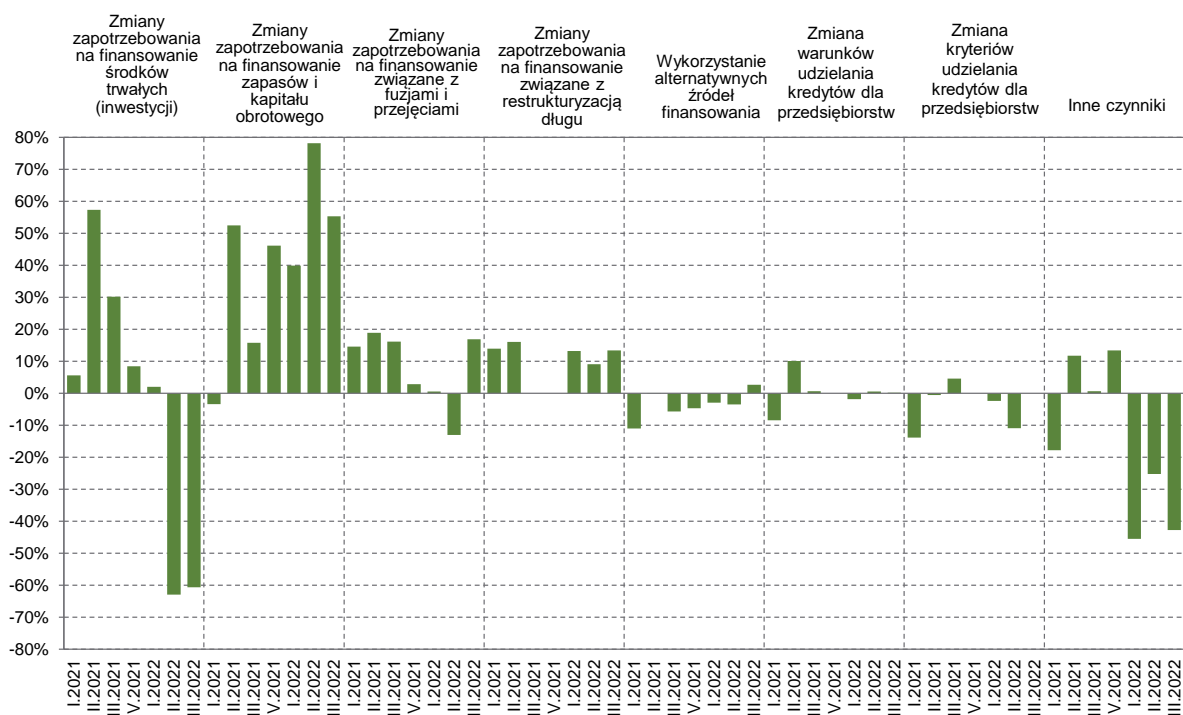
Na spadek popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw wpłynął przede wszystkim spadek zapotrzebowania na finansowanie inwestycji (procent netto: -61%, zob. wykres 5). Pozytywnie na popyt oddziaływał natomiast wzrost zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego (55%), a także na finansowanie związane z fuzjami i przejęciami (17%) i z restrukturyzacją długu (13%). Do nieobjętych ankietą czynników mających wpływ na spadek popytu banki zaliczyły m.in.: wzrost stóp procentowych, pogorszenie się koniunktury gospodarczej w Polsce, rosnące zatory płatnicze oraz wzrost ryzyka geopolitycznego wywołanego wojną w Ukrainie (-43%).

W IV kwartale 2022 r. banki planują dalsze zaostrzenie kryteriów kredytowania przedsiębiorstw, przy czym częściej w przypadku dużych przedsiębiorstw niż sektora MSP (procenty netto dla kredytów krótko- i długoterminowych, odpowiednio: duże przedsiębiorstwa: -33% i -44% oraz sektor MSP: -2% i -11%, zob. wykres 1).

Banki, podobnie jak w poprzedniej edycji ankiety, prognozują spadek, w tym w wielu przypadkach znaczny, popytu na kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstwa (procent netto: -76%, zob. wykres 4) i MSP (-53%).

Odpowiedzi na pytanie o popyt na kredyty krótkoterminowe wskazują, że banki oczekują jego niewielkiego wzrostu w IV kwartale 2022 r. ze strony dużych przedsiębiorstw i MSP (procent netto: odpowiednio 26% i 7%).

Wykres 5. Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

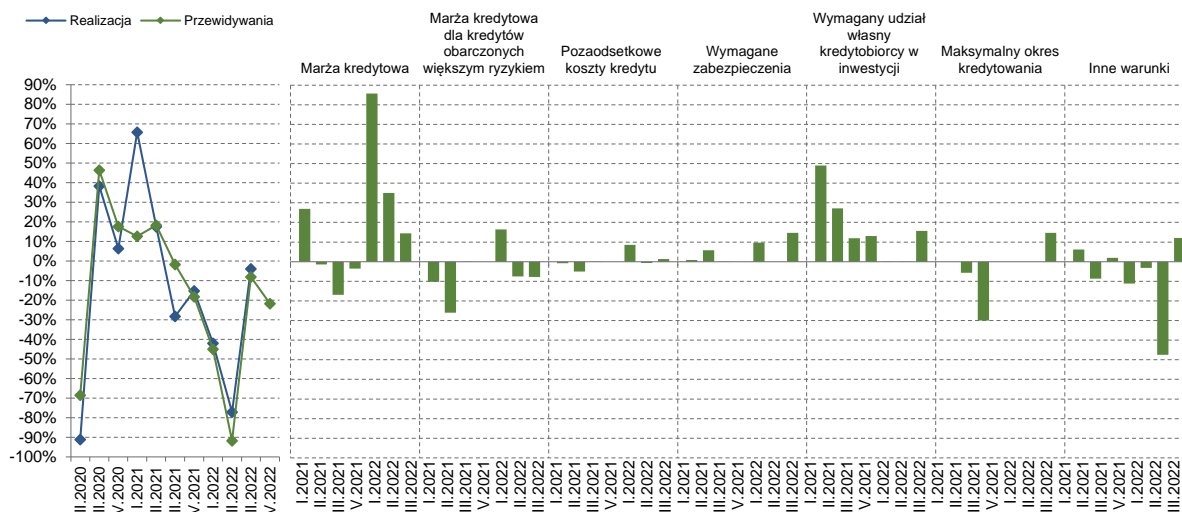

Kredyty dla gospodarstw domowych

Kredyty mieszkaniowe

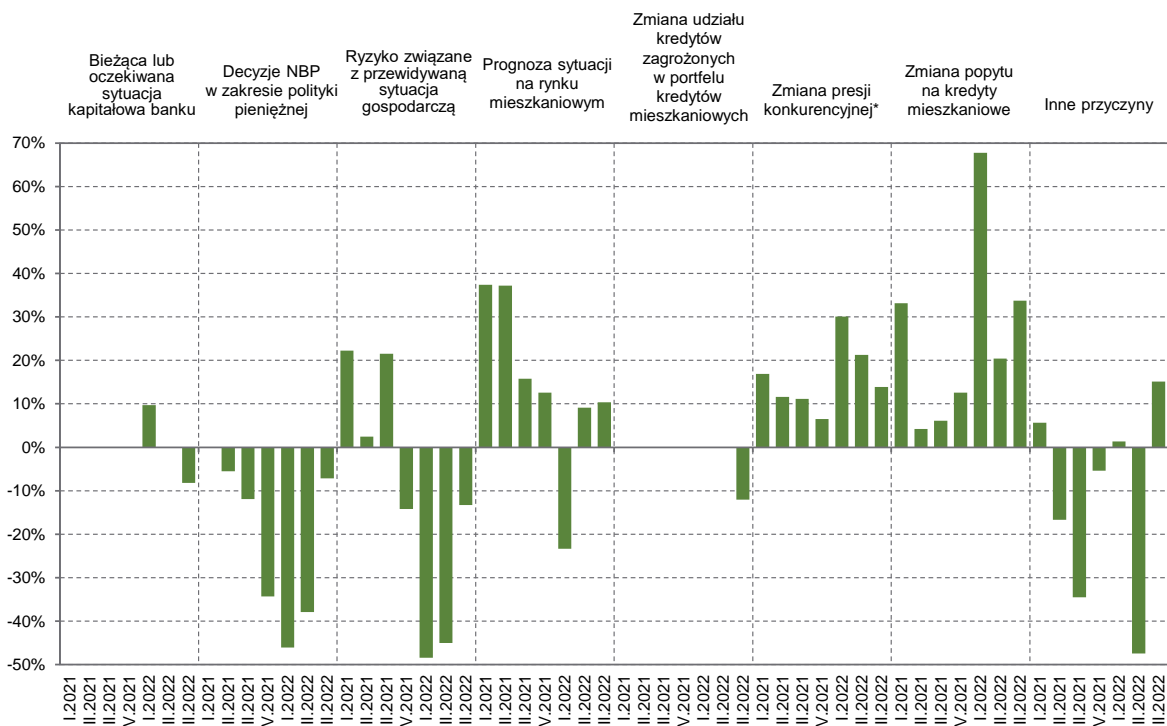
Po czterech kwartałach zacieśniania kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych w III kwartale 2022 r. zdecydowana większość banków pozostawiła je na niezmiennym poziomie (procent netto: -4%, zob. wykres 6). Nieznacznym, częściej łagodzącym zmianom uległy warunki kredytowania. Banki obniżyły wymagania co do udziału własnego kredytobiorcy (procent netto: 16%, zob. wykres 6) i zabezpieczenia kredytu (15%), wydłużyły maksymalny okres kredytowania (15%) oraz zmniejszyły marżę kredytową (15%). Pojedyncze banki podniosły natomiast marżę kredytową dla kredytów obciążonych większym ryzykiem (-8%). Jednocześnie banki wskazały na złagodzenie nieobjętych w ankiecie warunków (12%), w tym m.in.: wprowadzenie do oferty gwarantowanego kredytu mieszkaniowego z LTV do 100% i likwidację marży pomostowej związanej z wpisem hipoteki do księgi wieczystej nieruchomości.

Wykres 6. Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

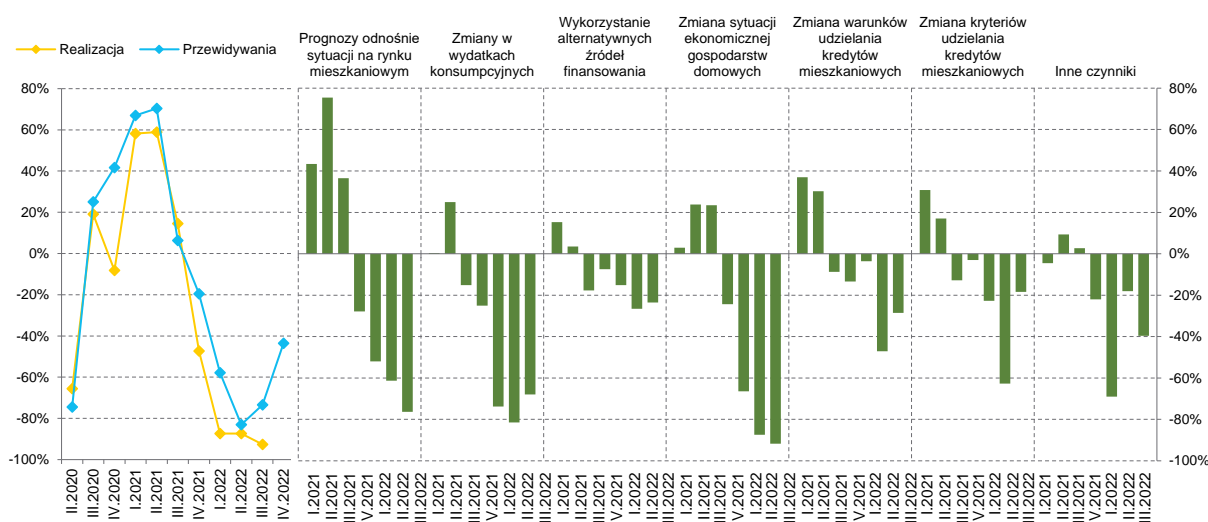
Ankietowane banki wskazywały, że do zaostrzenia polityki kredytowej skłaniało je m.in. pogorszenie się prognoz sytuacji gospodarczej (-13%) i jakości portfela kredytów mieszkaniowych (-12%). Do łagodzenia polityki kredytowej przyczyniał się głównie spadek popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto: 34%, zob. wykres 7) i wzrost presji konkurencyjnej (procent netto: 14%), w tym przede wszystkim ze strony innych banków (34%).

Wykres 7. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty mieszkaniowe

*Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Wykres 8. Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

W III kwartale 2022 r. banki ponownie odnotowały spadek popytu na kredyty mieszkaniowe (procent netto: -93%, zob. wykres 8), przy czym 92% ankietowanych banków uznało ten spadek za znaczny. Zdaniem banków przyczyniły się do tego głównie: pogorszenie się sytuacji gospodarstw domowych

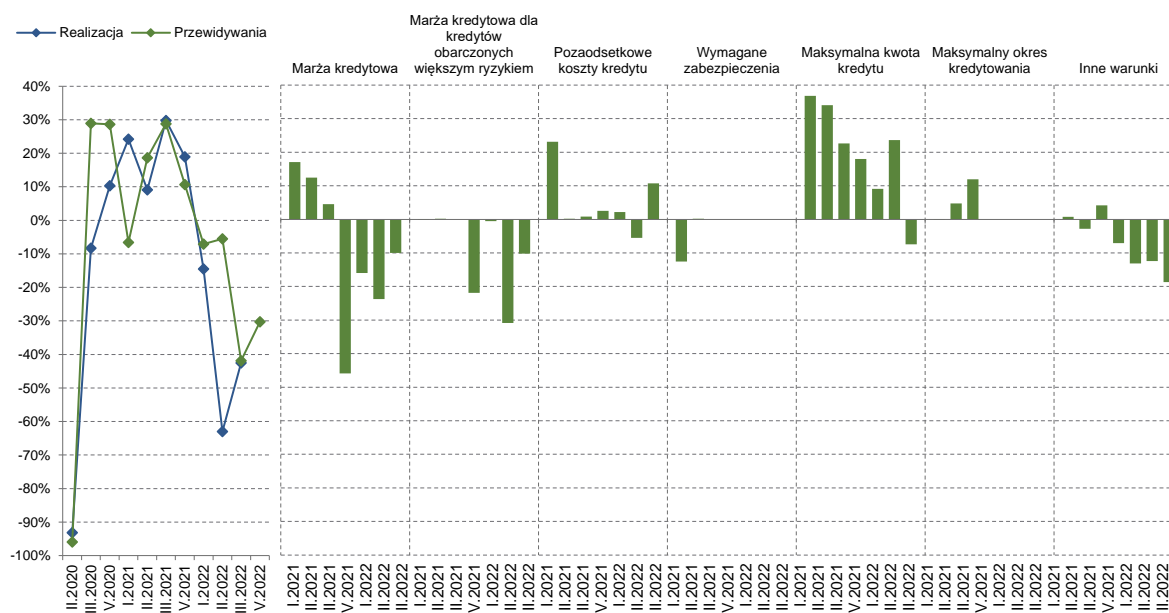
(procent netto: -92%, zob. wykres 8), **prognozy sytuacji na rynku mieszkaniowym (-87%), zmiany w wydatkach konsumpcyjnych (-68%),** a także zaostrenie kryteriów udzielania kredytów (-29%). Wśród nieobjętych ankietą czynników wpływających na spadek popytu na kredyty mieszkaniowe banki wskazały m.in.: wzrost inflacji i ryzyka stopy procentowej oraz zastosowanie się z końcem marca br. do wytycznych KNF ograniczających zdolność kredytową potencjalnych kredytobiorców (-40%).

Wśród banków przeważają deklaracje zaostżenia w IV kwartale 2022 r. kryteriów udzielania kredytów mieszkaniowych (procent netto: -22%, zob. wykres 6) oraz **oczekiwania pogłębienia się spadku popytu na te kredyty** (procent netto: -44%, zob. wykres 8), przy czym oceny indywidualnych banków są różnicowane.

Kredyty konsumpcyjne

W III kwartale 2022 r. banki zaostrzyły kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto: -43%, zob. wykres 9) i **większość wymienionych w ankiecie warunków kredytowania,** w tym podniosły marżę kredytową na kredyty obciążone podwyższonym ryzykiem (procent netto: -10%, zob. wykres 9) i pozostałe kredyty (-10%) oraz zmniejszyły maksymalną kwotę kredytu (-7%)². Z drugiej strony banki obniżyły pozaodsetkowe koszty kredytu (11%).

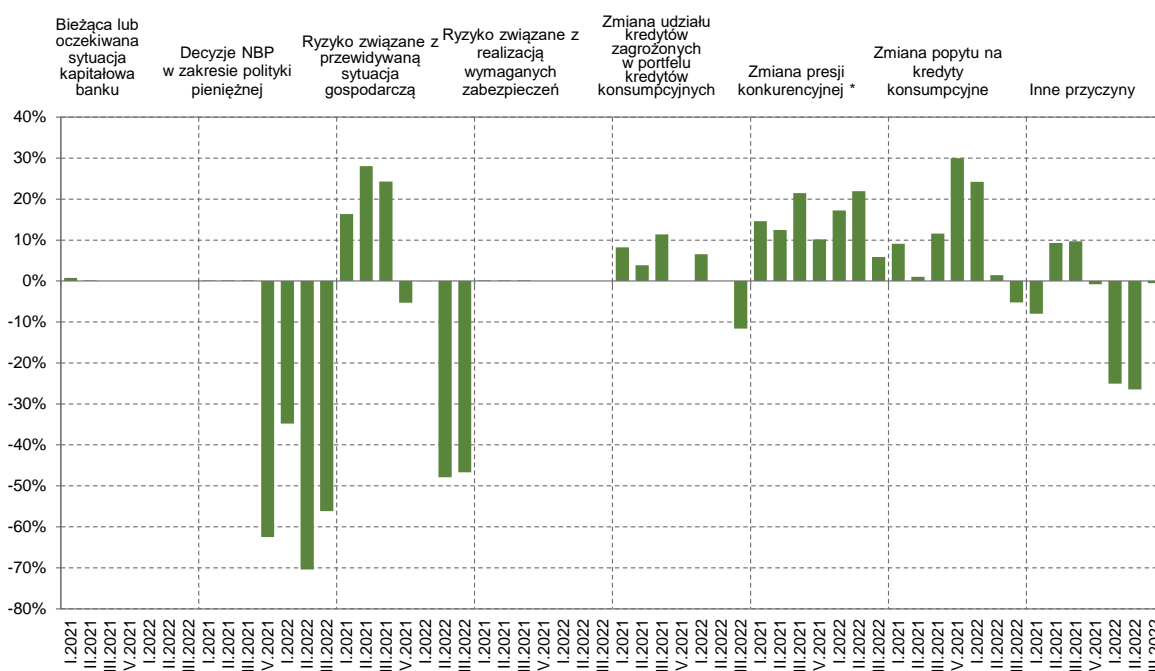
Wykres 9. Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

² Do innych nieobjętych ankietą warunków udzielania kredytów banki zaliczyły zmiany wielkości będących częścią procedury wyznaczania zdolności kredytowej m.in. obniżenie akceptowanego poziomu DTI i ograniczenie finansowania wybranych grup klientów (-19%).

W opinii ankietowanych instytucji na zaostrzenie polityki kredytowej miał wpływ m.in. wzrost stóp procentowych i pogorszenie się prognoz sytuacji gospodarczej (procent netto: odpowiednio -56% i -47%, zob. wykres. 10) oraz wzrost udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytów konsumpcyjnych (-12%).

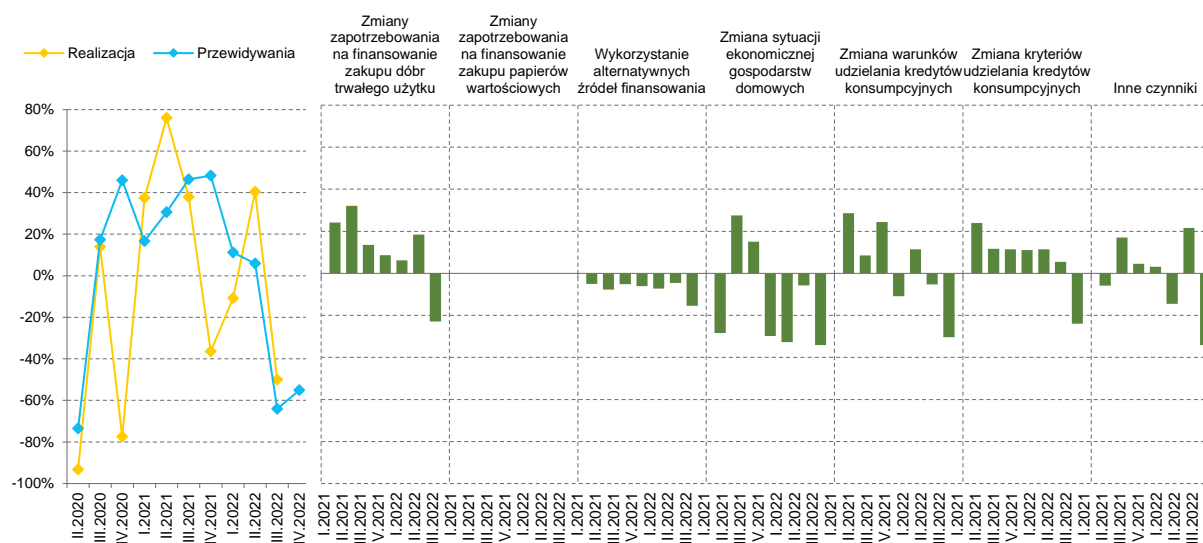
Wykres 10. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

*Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków i niebankowych instytucji finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

W III kwartale 2022 r., po krótkotrwałym wzroście, banki ponownie zaobserwowały spadek popytu na kredyty konsumpcyjne (procent netto: -50%, zob. wykres 11). W ich opinii zmniejszenie zapotrzebowania na kredyty konsumpcyjne wynikało głównie z pogorszenia się sytuacji gospodarstw domowych (-34%), zaostrzenia warunków (-30%) i kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych (-24%) oraz spadku zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku (-23%). Za inne nieobjęte ankietą przyczyny zmian popytu banki uznały m.in. wzrost stóp procentowych i nośników energii oraz wzrost ryzyka wywołanego wojną w Ukrainie (-34%).

Wykres 11. Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

W IV kwartale 2022 r. banki planują kontynuować zaostrzenie kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych (procent netto: -30%, zob. wykres 9) i obawiają się dalszego spadku popytu na te kredyty (procent netto: -55%, zob. wykres 11), w tym 12% z nich spadku o charakterze znacznym.

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie³.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 23 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania, i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1. Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności uwzględniona przy liczeniu wag

Nr. pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP.

³ Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego. Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

Poszczególne odpowiedzi na *wszystkie pytania* przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta⁴.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkami odpowiedzi pokazującymi przeciwne kierunki zmian oraz wskaźnik rozproszenia, definiowany jako procent netto ważony zgodnie z intensywnością odpowiedzi, tj. wagą „100%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „znacznie/znaczny” i wagą „50%” dla odpowiedzi oznaczonych jako „nieznacznie/nieznaczny”. Wielkości te pokazują zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Sposób liczenia procentu netto

Nr. pytań	Definicja procentu netto
1, 8	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
2, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania warunków
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.

---

⁴ Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na około trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

---

www.nbp.pl

